

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 10.7.2013.
COM(2013) 494 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

**Javno-privatna partnerstva u programu Obzor 2020.: snažno sredstvo za postizanje
ciljeva u području inovacija i rasta u Europi**

(Tekst značajan za EGP)

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA

Javno-privatna partnerstva u programu Obzor 2020.: snažno sredstvo za postizanje ciljeva u području inovacija i rasta u Europi

(Tekst značajan za EGP)

1. POLITIČKI KONTEKST

Europa mora više i bolje ulagati u istraživanja i inovacije. Više istraživanja i inovacija ključno je za stvaranje održivog gospodarskog rasta i radnih mjesta i jačanje međunarodne konkurentnosti Europe. Istraživanja i inovacije pomažu nam i u rješavanju glavnih izazova poput suzbijanja klimatskih promjena, osiguravanja neograničene opskrbe čistom energijom ili podmirivanja troškova starenja stanovništva. Međutim, postizanje cilja programa Europa 2020. za ulaganje u istraživanja i razvoj u visini od 3% BDP-a sporo napreduje, s posebnim nedostacima u području privatnih ulaganja.

Europska komisija radi na rješavanju navedenog problema nedovoljnog ulaganja. Strategijom Europa 2020.¹, a posebno vodećom inicijativom za Uniju inovacija² omogućuje se bolje okruženje za inovacije. U okviru prijedloga Komisije za sljedeći program EU-a u području istraživanja i inovacija pod nazivom Obzor 2020.³ predviđa se financiranje ukupnog vrijednosnog lanca od temeljnog istraživanja do uvođenja na tržište.

Ključni element Obzora 2020. prijedlog je za udruživanje snaga s privatnim sektorom i državama članicama kako bi se postigli rezultati koje bi jedna zemlja ili jedno poduzeće teško mogli postići sami. U prilogu ovoj Komunikaciji nalaze se zakonodavni prijedlozi Komisije za uspostavljanje javno-privatnih partnerstava i javno-javnih partnerstava s državama članicama u okviru Obzora 2020.

Taj paket obuhvaća ukupna ulaganja u iznosu od 22 milijarde EUR tijekom sljedećih 7 godina, dok će se iznosom od 8 milijardi EUR iz Obzora 2020. potaknuti ulaganje od 10 milijardi EUR iz industrije i gotovo 4 milijarde EUR iz država članica. Time će se osigurati neophodna sredstva za opsežne, dugoročne i rizične inicijative u području istraživanja i inovacija. One su bitne za vodstvo EU-a u strateškim tehnološkim sektorima u kojima vlada globalna konkurencija, a koji osiguravaju radna mjesta visoke kvalitete (trenutačno postoji preko 4 milijuna takvih radnih mjesta) i pridonose postizanju cilja EU-a od 20 % BDP-a dobivenih iz proizvodnje do 2020. Tim će se partnerstvima postići velike prednosti za društvo, poput smanjivanja emisija ugljika, alternativa fosilnim gorivima te novih terapija za borbu protiv bolesti povezanih sa siromaštvom i rastuće prijetnje otpornosti na antibiotike.

Komisija predstavlja navedene zakonodavne prijedloge u ovoj fazi kako bi se potrebne zakonodavne odluke donijele na vrijeme za pokretanje partnerstava na početku programa Obzor 2020. To je izravan odgovor na poziv Europskog vijeća da se učinak višegodišnjeg financijskog okvira za rast i zapošljavanje odredi kao prioritet.

¹ COM(2010) 2020

² COM(2010) 546

³ COM(2011) 808/809/810/811/812

Tim će se partnerstvima provesti glavni elementi Unije inovacija i industrijske politike EU-a⁴ i strategija za ključne tehnologije razvoja⁵ te znatno pridonijeti politikama EU-a u području klime, energetike, digitalne agende, prometa, zdravlja i drugim politikama.

Ovom se Komunikacijom predstavlja i pristup Komisije upotrebi drugih oblika javno-privatnih partnerstava u provedbi programa Obzor 2020. U predstojećim radnim dokumentima službi Komisije iznijet će se strategija za učvršćivanje savjeta dobivenih iz područja industrije i od drugih dionika uz pomoć europskih tehnoloških platformi i radnih skupina Komisije za industrijsku politiku.

2. POTREBA ZA JAVNO-PRIVATNIM PARTNERSTVIMA U EU-U U PODRUČJU ISTRAŽIVANJA I INOVACIJA

Istraživanja i inovacije djelatnosti su visokog rizika bez jamstva za uspjeh. Ako je rizik neuspjeha previsok, privatni sektor mogao bi nerado ulagati u to područje čak i u slučaju potencijalno vrlo visoke gospodarske i društvene dobiti. Osim toga, i drugi bi mogli imati gospodarske koristi od ulaganja u istraživanja, pa pojedinačni poduzetnici nerado ulažu, a mogli bi postojati i opravdani politički razlozi za ograničavanje veličine tržišta te stoga i moguće dobiti (npr. pri razvoju novih antibiotika gdje postoji sve veća zabrinutost u pogledu otpornosti na antibiotike).

Ti opći tržišni nedostaci snažan su razlog za javnu podršku privatnim aktivnostima u području istraživanja i inovacija. Međutim, u više slučajeva zbog važnosti sektora, složenosti izazova i tehnologija, dugotrajnosti te razmjera potrebnih ulaganja dolazi do neučinkovitosti javne podrške pojedinačnim projektima. Upravo su u tim slučajevima potrebna strukturirana partnerstva između javnog i privatnog sektora u cilju zajedničke izrade, financiranja i provedbe ambicioznih ciljeva u području istraživanja i inovacija. Iz tog se razloga donositelji politika diljem svijeta sve više koriste javno-privatnim partnerstvima u istraživanjima kao sredstvom ispunjavanja svojih ciljeva rasta.

U sektorima koji posluju na europskoj i međunarodnoj razini i u kojima obujam ulaganja nadilazi sredstva pojedinačnih država članica, najučinkovitiji pristup bit će uspostavljanje takvih partnerstava na razini EU-a. Točnije, javno-privatna partnerstva u području istraživanja i inovacija iz više su razloga snažno i vrlo potrebno sredstvo za ispunjavanje ciljeva programa Obzor 2020.:

- omogućuju dugotrajan strateški pristup istraživanjima i inovacijama i smanjuju nesigurnost omogućujući dugotrajne obveze,
- osiguravaju pravni okvir za udruživanje resursa i ostvarivanje kritične mase, čime se omogućuju razmjeri napora koje pojedinačni poduzetnici ne bi mogli postići, uključujući pametnu specijalizaciju i kombinaciju Obzora 2020. i europskih strukturnih i investicijskih fondova,
- povećavaju učinkovitost financiranja istraživanja i inovacija diljem EU-a na temelju podjele financijskih, ljudskih i infrastrukturnih resursa, čime se smanjuje rizik od rascjepkanosti, što dovodi do ekonomija razmjera i smanjivanja troškova za sve uključene partnere,
- bolje rješavaju složene izazove jer pomažu u razvoju interdisciplinarnih pristupa i omogućuju učinkovitiju razmjenu znanja i stručnosti,

⁴ COM(2012) 582

⁵ COM(2012) 341.

- olakšavaju stvaranje unutarnjeg tržišta za inovativne proizvode i usluge zajedničkim rješavanjem ključnih problema poput pristupa financiranju, standardizacije i određivanja normi,
- ubrzavaju uvođenje inovativnih tehnologija na tržište, između ostalog i omogućujući poduzetnicima suradnju i razmjenu informacija, čime se ubrzava proces učenja,
- međunarodnim poduzetnicima mogu pružiti odgovarajući okvir da svoja ulaganja u istraživanja i inovacije usmjere u Europu i iskoriste europske prednosti, poput dobro osposobljene radne snage te različitih pristupa i kreativnosti u sektorima i
- omogućuju napore u području istraživanja i inovacija u razmjerima potrebnim za rješavanje ključnih društvenih izazova i glavnih ciljeva politike EU-a u okviru strategije Europa 2020.

3. ZAJEDNIČKE TEHNOLOŠKE INICIJATIVE: STEČENA ISKUSTVA

Javno-privatna partnerstva u području istraživanja i inovacija na razini EU-a prvi put su uvedena u okviru sadašnjeg 7. okvirnog programa za istraživanje (FP7). Glavni oblik provedbe čine zajedničke tehnološke inicijative kojima Unija i sektor industrije zajednički financiraju i provode određene dijelove programa FP7. Zajedničke tehnološke inicijative provode se uz pomoć pravnih osoba određenih za tu svrhu – zajedničkih poduzeća uspostavljenih u skladu s tadašnjom istovrijednicom sadašnjeg članka 187. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

U skladu s programom FP7 osnovano je pet zajedničkih tehnoloških inicijativa i to u području aeronautike (Clean Sky), farmaceutskih istraživanja (inicijativa za inovativne lijekove), gorivih ćelija i vodika (FCH), ugrađenih sustava (ARTEMIS) i nanoelektronike (ENIAC). Sve navedene inicijative podliježu redovitom praćenju, pregledu i ocjenjivanju⁶. U Komunikaciji Komisije o „Partnerstvu u području istraživanja i inovacija”⁷ ocjenjuju se ta iskustva te se ukazuje na glavna postignuća i iznose preporuke za daljnja poboljšanja.

U kontekstu postignuća primjećuje se da se donositelji politika diljem svijeta općenito sve više koriste javno-privatnim partnerstvima kao sredstvom ispunjavanja svojih ciljeva rasta. U ocjenama se navodi i da su javno-privatna partnerstva općenito, a posebno zajedničke tehnološke inicijative, inovativan način provedbe politike Unije u području istraživanja i inovacija. Ona spajaju pokretače u području istraživanja i inovacija u uključenim industrijskim sektorima i omogućuju im da usredotoče i ujedine svoje napore na strateškim programima za istraživanja i inovacije.

Pokretanje zajedničkih tehnoloških inicijativa smatralo se opravdanim zbog utvrđenih tržišnih nedostataka, dugotrajnosti potrebnih aktivnosti i razmjera obveza potrebnih za postizanje nužnog iskoraka.

U programu FP7 zajedničke tehnološke inicijative činile su ukupan doprinos Unije u iznosu od 3,12 milijardi EUR uz ulaganja industrije u iznosu od 4,66 milijardi EUR. Zajedničke tehnološke inicijative pokazale su se uspješnima u privlačenju velikog broja sudionika iz industrije u njihovim aktivnostima, uključujući mala i srednja poduzeća koja čine otprilike 28 % sudionika.

⁶ Privremene ocjene zajedničkih tehnoloških inicijativa i odgovor Komisije na njih nalaze se na sljedećim stranicama: http://ec.europa.eu/research/jti/index_en.cfm, gdje se nalazi i izvješće skupine Sherpa o zajedničkim tehnološkim inicijativama

⁷ COM(2011.) 572

Osim toga, unatoč ograničenom razdoblju pune provedbe zajedničkih tehnoloških inicijativa u privremenim ocjenama primijećen je postignuti napredak i prvi učinci. Na primjer, zajedničkom tehnološkom inicijativom u području gorivih ćelija i vodika uveden je bitan projektni portfelj od strateške važnosti, a ostvarene su i neke rane tržišne primjene poput viličara i malih pomoćnih pogonskih jedinica. U privremenoj ocjeni zajedničke tehnološke inicijative Clean Sky potvrđeno je da se njome uspješno potiče napredak prema ostvarivanju njezinih strateških ciljeva u području zaštite okoliša usmjerenosti na radikalno nove tehnološke koncepte. U privremenoj ocjeni zajedničke tehnološke inicijative za inovativne lijekove utvrđen je zadovoljavajući napredak u poboljšanju ekosustava za razvoj lijekova u Europi, na primjer zahvaljujući boljoj iskorištenosti podataka, učinkovitijem pristupu predviđanju štetnih učinaka lijekova, razvijanju novih biomarkera i bržim i jeftinijim kliničkim studijama. U privremenim ocjenama zajedničkih tehnoloških inicijativa ENIAC i ARTEMIS naglašava se njihova pokretačka uloga u većem sudjelovanju vodećih predstavnika privatnog sektora u okviru u kojem nacionalna i europska javna tijela mogu pružiti podršku temama od visoke strateške važnosti. Snažno se preporučuje nastavak slične inicijative u okviru programa Obzor 2020., s obzirom na to da ni jedna pojedinačna organizacija ili država članica ne bi mogla sama rješavati sve izazove sektora elektronike u Europi.

U izvješćima i privremenim ocjenama upućuje se i na određene nedostatke u sadašnjim zajedničkim tehnološkim inicijativama. To se posebice odnosi na potrebu da partneri u industriji preuzmu čvršće obveze uz jasnije mjerenje tih obveza i s njima povezanog učinka poluge. Također treba biti jasnije kako se osnivaju zajedničke tehnološke inicijative, potrebno im je pružiti jasnije ciljeve i osigurati veću otvorenost prema novim sudionicima. U izvješće skupine JTI Sherpa uključen je i niz preporuka za pojednostavnjivanje i racionalizaciju provedbe zajedničkih tehnoloških inicijativa, uključujući posebni financijski okvir koji odgovara njihovim potrebama. Dionici su izrazili i zabrinutost u vezi s različitim pravilima i postupcima koji se primjenjuju na pojedine zajedničke tehnološke inicijative te koji mogu varirati među zajedničkim tehnološkim inicijativama i onima koje su primjenjive u na temelju programa FP7. Sva navedena pitanja uzeta su u obzir u predloženim zajedničkim tehnološkim inicijativama u okviru programa Obzor 2020.

4. ZAJEDNIČKE TEHNOLOŠKE INICIJATIVE U OKVIRU PROGRAMA OBZOR 2020.

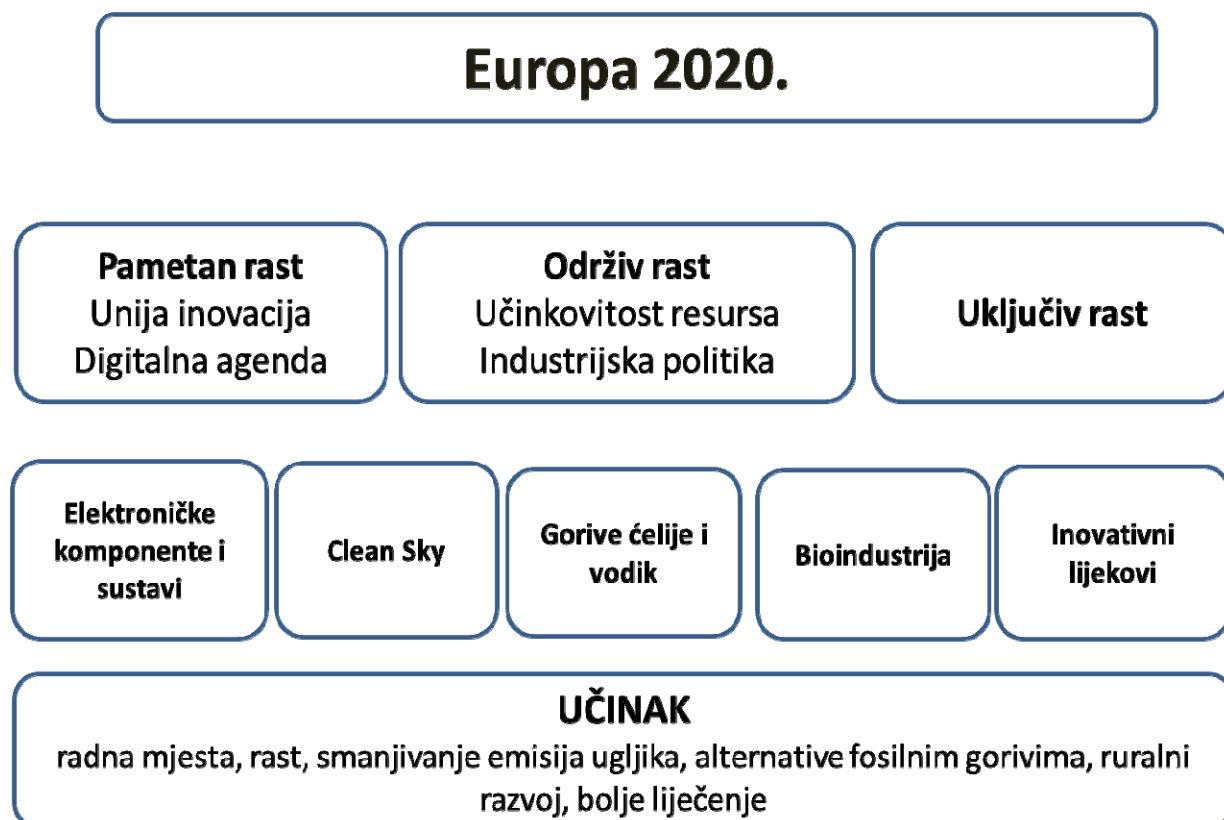
Predloženi regulatorni okvir za Obzor 2020. omogućuje suradnju između Unije i privatnog sektora s dalekosežnim učinkom, uključujući zajedničke tehnološke inicijative uspostavljene u skladu s člankom 187. UFEU-a. One moraju biti usmjerene prema ciljevima Obzora 2020., što obuhvaća integraciju aktivnosti istraživanja i inovacija. Uredbom o Obzoru 2020. utvrđuje se niz kriterija koji moraju biti ispunjeni pri odabiru područja obuhvaćenih javno-privatnim partnerstvima. Zakonodavstvom se predviđa i jedinstven paket pravila koja će se primjenjivati na sve dijelove Obzora 2020., uključujući zajedničke tehnološke inicijative, osim ako postoji opravdana potreba za određenim odstupanjem.

4.1. Utvrđivanje zajedničkih tehnoloških inicijativa koje će se osnovati na početku programa Obzor 2020.

Na temelju iskustava prikupljenih u okviru programa FP7, nove zakonodavne osnove u okviru Obzora 2020. i jasnih obveza industrijskih partnera, Komisija predstavlja svoje zakonodavne prijedloge za uspostavu zajedničkih tehnoloških inicijativa na početku programa Obzor 2020. Potpuno obrazloženje predloženih inicijativa nalazi se u pratećim dokumentima o *ex ante* procjeni učinka.

Sve zajedničke tehnološke inicijative usmjerene su prema strateškim tehnologijama kojima će se poduprijeti rast i stvaranje radnih mjesta u sektorima u kojima vlada globalna konkurencija.

Svi uključeni sektori već su uzdanice europskog gospodarstva utemeljenog na znanju ili će to uskoro postati. U tim je sektorima trenutačno više od 4 milijuna zaposlenika, a u svim slučajevima postoje rastuća globalna tržišta koja bi industrija EU-a mogla osvojiti ako uspije izgraditi i održati vodstvo u području tehnologije, a postoje jasne poveznice s ciljevima strategije Europa 2020 kako je prikazano u dijagramu u nastavku. Potrebno je brzo osigurati potrebna velika ulaganja u Europi u doba ograničenih financijskih resursa. To su i područja s dobro utvrđenim tržišnim nedostacima povezanim s dugotrajnim i rizičnim istraživanjima i inovacijama, što znači da privatni sektor ne može sam odvojiti potrebne resurse.

Predložene zajedničke tehnološke inicijative utemeljene su na uspješnim rezultatima u okviru programa FP7. Četiri navedene inicijative sljedeća su faza zajedničkih tehnoloških inicijativa uspostavljenih na temelju programa FP7 (uključujući zajedničku tehnološku inicijativu za elektroničke sustave i dijelove kojom se spajaju postojeće zajedničke tehnološke inicijative ARTEMIS i ENIAC). Zajednička tehnološka inicijativa za bioindustriju nova je inicijativa koja slijedi europsku strategiju biogospodarstva⁸.

Svaka predložena zajednička tehnološka inicijativa ima jasno utvrđene ciljeve za postizanje napretka u sljedećim područjima:

- *inovativni lijekovi*: poboljšanje zdravlja i blagostanja europskih građana osiguravanjem nove i učinkovitije dijagnostike i terapija poput nove antibiotske terapije,
- *gorive ćelije i vodik*: razvoj komercijalno održivih i čistih rješenja u kojima se vodik upotrebljava kao izvor energije, a gorive ćelije kao pretvarači energije,
- *Clean Sky*: radikalno smanjivanje utjecaja sljedeće generacije zrakoplova na okoliš,

⁸ COM(2012) 60

- *bioindustrija*: razvijanje novih i konkurentnih vrijednosnih lanaca bioindustrije kojima se zamjenjuje potreba za fosilnim gorivima te koji imaju snažan učinak na ruralni razvoj,
- *elektroničke komponente i sustavi*: zadržati vodeći položaj Europe u području elektroničkih komponenti i sustava i brže premostiti jaz do iskorištavanja.

Očekuje se da će se s pomoću tih pet zajedničkih tehnoloških inicijativa pokrenuti ukupno ulaganje u iznosu od više od 17 milijardi EUR, od čega će doprinos iz proračuna EU-a iznositi do 6,4 milijarde EUR. U tablici u nastavku nalaze se podaci o ulaganjima za svaku zajedničku tehnološku inicijativu.

Zajednička tehnološka inicijativa	Ulaganja u zajedničku tehnološku inicijativu (EUR)	
	iz EU-a (Obzor 2020.)	od industrijskih partnera i drugih izvora
inovativni lijekovi	1 725 milijuna	1 725 milijuna
gorive ćelije i vodik	700 milijuna	700 milijuna ⁹
Clean Sky	1 800 milijuna	2 250 milijuna
bioindustrija	1 000 milijuna	2 800 milijuna
elektroničke komponente i sustavi	1 215 milijuna	3 600 milijuna ¹⁰ (od čega je 1 200 milijuna od država članica)
<i>Ukupno</i>	<i>6 440 milijuna</i>	<i>9 875 milijuna iz industrije + 1 200 milijuna od država članica</i>

4.2. Ključne značajke zajedničkih tehnoloških inicijativa u okviru Obzora 2020.

Prijedlozi Komisije znatno su ambicioznija partnerstva od sadašnje generacije zajedničkih tehnoloških inicijativa.

Zajedničke tehnološke inicijative imat će jasnije i ambicioznije ciljeve te izravno pridonositi konkurentnosti i ciljevima politika EU-a. Svaka zajednička tehnološka inicijativa ima mjerljive posebne ciljeve i ključne pokazatelje učinka kojima se omogućuje temeljito praćenje i ocjenjivanje. Ti ciljevi u velikoj mjeri izlaze iz okvira ciljeva uspostavljenih programom FP7. Osim toga, njima se stavlja veći naglasak na inovacije i učinak, omogućujući inovacijama da premoste raskorak između istraživanja i komercijalne primjene. Na primjer, ciljevi nove zajedničke tehnološke inicijative u području gorivih ćelija i vodika usmjereni su na prepreke u području cijena i uspješnosti koje je potrebno premostiti kako bi tehnologija bila komercijalno održiva. Nadalje, mnogim ciljevima izravno se

⁹ Ovaj iznos sastoji se od doprinosa članova zajedničkog poduzeća ili njihovih pridruženih subjekata (najmanje 400 milijuna EUR) te od ostalih subjekata kroz sudjelovanje u aktivnostima.

¹⁰ Ovaj iznos sastoji se od doprinosa članova zajedničkog poduzeća ili njihovih pridruženih subjekata (najmanje 1700 milijuna EUR od privatnih članova) te od ostalih subjekata kroz sudjelovanje u aktivnostima.

podupiru ciljevi politika EU-a. Na primjer, s pomoću zajedničkih tehnoloških inicijativa za bioindustriju razvit će se tehnologije kojima će se omogućiti proizvodnja biogoriva iz neprehrambenih kultura, čime će se poljoprivrednicima i industriji omogućiti ispunjavanje ciljeva EU-a u području obnovljive energije. Naposljetku, ciljevi su usmjereni prema razvoju ključnih razvojnih tehnologija poput elektronike, kojima se podupire konkurentnost niza europskih industrija.

Zajedničke tehnološke inicijative imat će poboljšano upravljanje kako bi se osigurala otvorenost prema novim sudionicima, dodjela financiranja na temelju izvrsnosti i bolja povezanost s nacionalnim aktivnostima. Najveći dio doprinosa EU-a dodjeljivat će se putem otvorenih poziva na podnošenje prijedloga uz primjenu pravila koja su u osnovi jednaka onima u ostatku programa Obzor 2020. U svim su slučajevima inicijative otvorene za nove partnere. Na primjer, u okviru nove zajedničke tehnološke inicijative za inovativne lijekove dio doprinosa EU-a odvaja se za nove partnere. U okviru nove zajedničke tehnološke inicijative Clean Sky provest će se javni natječaj za odabir ključnih partnera za demonstratore i platformi za demonstraciju. Nekoliko novih zajedničkih tehnoloških inicijativa usredotočit će se više na demonstracijske aktivnosti, uslijed čega se očekuje povećanje značaja za širi krug organizacija.

Zajedničkim tehnološkim inicijativama u okviru programa Obzor 2020. namjerava se uspostaviti veća povezanost sa sličnim aktivnostima na razini država članica i na regionalnoj razini. Stoga će se za svaku zajedničku tehnološku inicijativu povećati skupina predstavnika država članica. Te će skupine imati važnu savjetodavnu ulogu, primat će potpune informacije o provedbi zajedničkih tehnoloških inicijativa te će imati zadaću da ih obavješćuju o odgovarajućim nacionalnim aktivnostima i povezuju aktivnosti zajedničkih tehnoloških inicijativa s praktičnom primjenom na terenu. U slučaju zajedničke tehnološke inicijative za elektroničke komponente i sustave države članice će i izravno sudjelovati u financiraju zajedničke tehnološke inicijative.

Povezivanjem, prema potrebi, s mehanizmima potpore za uvođenje na tržište iz strukturnih i investicijskih fondova moguće je poboljšati sinergije između djelovanja pod vodstvom Unije i razvojnih politika na razini država članica ili na regionalnoj razini te pomoći državama članicama da unaprijede konkurentnost i bolje odgovore na izazove povezane s ulaganjem u odgovarajućim prioritetnim područjima.

Postići će se znatno pojednostavnjivanje u pogledu provedbenih struktura i jednostavnijih pravila za sudionike. Zajedničke tehnološke inicijative u okviru programa Obzor 2020. imat će niz značajki namijenjenih provedbi koje će ih učiniti prikladnijima za svrhu kojoj su namijenjeni¹¹. To uključuje:

- pravni okvir prikladniji za snažno uključivanje industrije i znatno pojednostavnjenje koje se postiže potpunom primjenom novih odredaba Financijske uredbe (gdje su uključene posebne odredbe o javno-privatnim partnerstvima kojima se omogućuje primjena scenarija „idealne kuće” za zajedničke tehnološke inicijative, na primjer njihovo izričito priznavanje kao tijela javno-privatnog partnerstva s mogućnošću donošenja vlastite „lakše” financijske uredbe prilagođene njihovim specifičnim potrebama) i
- ujednačenu primjenu pravila za sudjelovanje u Obzoru 2020. radi povećavanja mogućnosti predviđanja za sudionike, uz odstupanja samo u vrlo iznimnim i

¹¹ U skladu sa zahtjevima u izvješću skupine JTI Sherpa: http://ec.europa.eu/research/jti/pdf/jti-sherpa-report-2010_en.pdf

opravdanim slučajevima. To znači da će zajedničke tehnološke inicijative imati koristi od znatnih pojednostavnjenja koja se uvode u Obzoru 2020.

Zajedničke tehnološke inicijative uključuju veće obveze industrije, poput znatnih financijskih obveza koje su barem razmjerne doprinosu iz proračuna EU-a. U zajedničkim tehnološkim inicijativama izravne obveze industrije ukupno čine gotovo 10 milijardi EUR. Kao u programu FP7, neke od tih obveza temelje se na troškovima financiranja projekata koji proizlaze iz poziva pokrenutih u okviru zajedničkih tehnoloških inicijativa i koji se ne nadoknađuju u potpunosti iz doprinosa EU-a. Osim toga, partneri u industriji preuzet će i obveze izvan okvira uobičajenih mehanizama sufinanciranja i uvesti aktivnosti i ulaganja koja se neće nadoknaditi iz programa Obzor 2020. Na primjer, u slučaju zajedničke tehnološke inicijative za gorive ćelije i vodik, sadašnji doprinos industrije temelji se uglavnom na njihovom sudjelovanju u sufinanciranim aktivnostima, dok će se u budućoj zajedničkoj tehnološkoj inicijativi ta vrsta doprinosa povećati za najmanje 300 milijuna u dodatnim obvezama. U slučaju zajedničke tehnološke inicijative Clean Sky te dodatne obveze iznose gotovo 1 milijardu EUR, a za zajedničku inicijativu za bioindustriju najmanje 1,8 milijardi. Te su dodatne obveze izravno povezane s ciljevima zajedničkih tehnoloških inicijativa i pridonose njihovom ostvarivanju. Partneri u industriji preuzet će posebne obveze te vrste u okviru godišnjeg postupka provedbe koji će zatim biti podložan provjeri i praćenju. Ako obveze industrije ne postignu odgovarajuću razinu, Komisija ima pravo smanjiti ili uskratiti doprinos EU-a ili pokrenuti postupak likvidacije zajedničkog poduzeća. Time se omogućuje potrebna fleksibilnost u slučaju većih nepredviđenih promjena kojima se umanjuje značaj ciljeva zajedničkih tehnoloških inicijativa.

5. DRUGA PARTNERSTVA U PROGRAMU OBZOR 2020.

5.1. Ugovorna javno-privatna partnerstva

Nadopunjujući zajedničke tehnološke inicijative, u okviru programa FP7 Komisija je sudjelovala i u strukturiranim partnerstvima s privatnim sektorom kako bi zatražila izravan doprinos u pripremi radnih programa u unaprijed utvrđenim područjima od velikog industrijskog značaja. Za razliku od zajedničkih tehnoloških inicijativa, za ta partnerstva nisu potrebni dodatni propisi jer Komisija financiranje provodi uobičajenim postupkom.

U okviru Europskog plana za gospodarski oporavak¹² pokrenuta su tri takva partnerstva provedena na temelju poziva na podnošenje prijedloga s ukupnim doprinosom Unije u iznosu od 1,6 milijardi EUR. Pozivi na podnošenje prijedloga vrlo su relevantni u industriji te je otprilike polovica financijskih sredstava projekata dodijeljena industriji, a otprilike 30 % malim i srednjim poduzećima¹³.

Na temelju navedenog iskustva, prijedlozima u okviru Obzora 2020. također se omogućuju takva partnerstva. Kako bi se poboljšala transparentnost, ta će se partnerstva temeljiti na ugovornom sporazumu između Komisije i partnera u industriji u kojem se utvrđuju ciljevi, obveze, ključni pokazatelji učinka i željeni rezultati.

Ugovorna javno-privatna partnerstva razmatraju se u sljedećim područjima:

- tvornice budućnosti;
- energetske učinkovite zgrade;

¹² COM(2008) 800

¹³ Unija je uložila i 300 milijuna EUR u inicijativu za internet budućnosti, od čega je otprilike 50 % dodijeljeno industriji.

- zelena vozila;
- internet budućnosti¹⁴;
- održiva industrija prerade;
- robotika;
- fotonika;
- računarstvo visoke učinkovitosti.

Prva četiri područja unaprijedila bi javno-privatna partnerstva uspostavljena na temelju programa FP7. U svim slučajevima oni čine velik dio europskog gospodarstva, a potreba za javno-privatnim partnerstvima utvrđena je u dokumentima Komisije, poput Komunikacije o ažuriranju industrijske politike, Komunikacije o europskoj strategiji za ključne razvojne tehnologije¹⁵, Komunikacije o računarstvu visoke učinkovitosti¹⁶ ili prijedloga za Obzor 2020.

U svakom od tih područja industrijski prijedlozi trebaju sadržavati jasne planove izrađene u otvorenom savjetovanju s drugim zainteresiranim stranama u kojima se opisuje vizija, sadržaj i očekivani učinak istraživanja i inovacija, uključujući rast i zapošljavanje. Očekuje se i da se na taj način objasni priroda i obujam obveza industrije i učinak poluge javno-privatnih partnerstava. Posebno će se usredotočiti na aktivnosti bliske tržištu.

Javno-privatna partnerstva trebaju i nastojati iskoristiti sinergije s europskim strukturnim i investicijskim fondovima, posebno u vezi sa strategijama za pametnu specijalizaciju na regionalnoj i nacionalnoj razini.

Komisija će ocijeniti prijedloge industrije na temelju kriterija uspostavljenih u okviru Uredbe o Obzoru 2020., pri čemu će uključiti i vanjske stručnjake. U slučaju pozitivne ocjene s javno dostupnim rezultatima sklopit će se memorandum o razumijevanju između Komisije i privatnih partnera na temelju odluke Komisije. Njime se utvrđuje sljedeće:

- opći i posebni ciljevi partnerstva,
- obveze privatnih partnera za koje se očekuje da budu znatne i na razini usporedivoj s predviđenim doprinosom Unije, a mogu uključivati administrativne troškove javno-privatnog partnerstva i demonstracijske aktivnosti, izobrazbu, grupiranja te aktivnosti namijenjene podizanju svijesti i praćenju koje financira industrija,
- ključni pokazatelji učinka i očekivani rezultati, uključujući učinak na iskorištenost u Europi,
- okvirna financijska sredstva za doprinos Unije u razdoblju od 2014. do 2020. (podložno odobrenju proračunskog tijela u godišnjem proračunskom postupku),
- mehanizam praćenja i pregleda utemeljen na ključnim pokazateljima učinka i s mogućnošću usklađivanja. Time se Komisiji također pruža osnova za raskid partnerstva ako industrijski partneri ne ispune svoje obveze,
- struktura upravljanja, uključujući mehanizam na temelju kojeg se Komisija savjetuje s privatnim partnerima o aktivnostima u području istraživanja i inovacija za koje se predlaže financijska potpora u okviru programa Obzor 2020.

¹⁴ nastavak tekućeg javno-privatnog partnerstva za internet budućnosti usmjerenog na infrastrukturu žičanih i bežičnih 5G mreža;

¹⁵ COM(2012) 341

¹⁶ COM(2012) 45

U područjima u kojima se procijeni da prijedlog industrije ispunjuje potrebne kriterije, Komisija će nastojati na vrijeme sklopiti potrebni memorandum o razumijevanju kako bi se aktivnosti javno-privatnih partnerstava pokrenule u prvom radnom programu Obzora 2020.

5.2. Javno-javna i druga partnerstva

Za provedbu Obzora 2020. Komisija će se koristiti i drugim oblicima partnerstva. Komisija predstavlja četiri zakonodavna prijedloga za osnivanje javno-javnih partnerstava s državama članicama u skladu s člankom 185. UFEU-a za zajedničku provedbu nacionalnih istraživačkih programa. U tim je prijedlozima obuhvaćeno sljedeće:

- *Drugo Partnerstvo europskih zemalja i zemalja u razvoju u području kliničkih studija*: pridonijeti smanjivanju društvenih i gospodarskih opterećenja uzrokovanih bolestima povezanim sa siromaštvom,
- *Europski program za istraživanje i inovacije u području mjeriteljstva*: osigurati prikladna, cjelovita i namjenska mjeriteljska rješenja za potporu inovacijama i industrijskoj konkurentnosti te tehnologije mjerenja za rješavanje društvenih izazova kao što su energija, okoliš i zdravstvo,
- *Eurostars 2*: poticati gospodarski rast i zapošljavanje unaprjeđivanjem konkurentnosti malih i srednjih poduzeća koja provode istraživanja i razvoj,
- *Program istraživanja i razvoja u području aktivnog i potpomognutog života*: poboljšati kvalitetu života starijih osoba i njihovih negovatelja i povećati održivost sustava njege poboljšanjem raspoloživosti proizvoda i usluga za aktivno i zdravo starenje na temelju informacijsko-komunikacijske tehnologije.

Osim javno-privatnih partnerstava, u programu Obzor 2020. upotrijebit će se i savjeti iz drugih oblika partnerstva, poput europskih partnerstava za inovacije¹⁷ i inicijativa za zajedničku izradu programa¹⁸ te europskih tehnoloških platformi. Europski institut za inovacije i tehnologiju također će u okviru programa Obzor 2020. osnovati zajednice znanja i inovacija¹⁹ za spajanje sektora obrazovanja, istraživanja i poslovnog sektora u strukturirana dugoročna partnerstva.

Cilj je Grafena i projekta o ljudskom mozgu, dviju predstojećih vodećih inicijativa u području tehnologija budućnosti i novih tehnologija (FET)²⁰, osnovati sveobuhvatna i dugotrajna europska partnerstva. Njima se dopunjuju javno-privatna partnerstva jer su od početka znanstveno usmjerene, a sudjelovanje industrije razvit će se tijekom desetogodišnjeg razdoblja vodećih inicijativa.

Osim zajedničkih tehnoloških inicijativa, Zajedničko poduzeće SESAR²¹ (Istraživanje Jedinostvenog europskog neba, ATM) osnovano je kao još jedan oblik javno-privatnog partnerstva u skladu s člankom 187. UFEU-a radi koordinacije projekta SESAR, tehničkog stupa inicijative za jedinstveno europsko nebo namijenjene modernizaciji upravljanja zračnim prometom u Europi. Zbog svojih specifičnih aktivnosti usmjerenih prema politikama SESAR nije osnovan kao zajednička tehnološka inicijativa, iako održava uske veze s inicijativom Clean Sky. Komisija predlaže produženje zajedničkog poduzeća SESAR u okviru Obzora 2020. Tim produženjem omogućit će se nastavak koordinacije istraživanja i inovacija u

¹⁷ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?pg=eip

¹⁸ http://ec.europa.eu/research/era/joint-programming_en.html

¹⁹ <http://eit.europa.eu/kics/>

²⁰ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/fet-flagships>

²¹ <http://www.sesarju.eu/>

području ATM-a u okviru Obzora 2020. koji će biti potpuno usklađen s ciljevima politike jedinstvenog europskog neba (SES).

6. IZGLEDI ZA BUDUĆNOST

Javno-privatna partnerstva sa znatnim sudjelovanjem i obvezom industrije neophodni su elementi u postizanju ciljeva Obzora 2020. i strategije Europa 2020. U ovoj se Komunikaciji navodi na koji će se način ojačati pristup javno-privatnim partnerstvima u okviru Obzora 2020. na temelju veće transparentnosti, jasnijih ciljeva, jačeg naglaska na aktivnostima bliskim tržištu, veće obveze industrije i znatnog pojednostavnjenja.

Aktivnosti zajedničkih tehnoloških inicijativa, ugovornih javno-privatnih partnerstava, javno-javnih partnerstava i drugih povezanih inicijativa, poput inicijativa za zajedničku izradu programa, zajednica znanja i inovacija u okviru Europskog instituta za inovacije i tehnologiju ili europskih inovacijskih partnerstava provodit će se tako da se maksimalno povećaju sinergije i opći utjecaj, posebno kada teže zajedničkim ciljevima. U tom smislu treba u potpunosti iskoristiti mogućnosti koje se nude na temelju činjenice da je financiranje svih istraživanja i inovacija na razini EU-a spojeno u jedinstvenom programu, Obzoru 2020. U povezivanju aktivnosti diljem inovacijskog ciklusa treba posebno težiti postizanju sinergija, od rezultata istraživanja do aktivnosti bliskih tržištu, kako bi se potaklo poduzetništvo i pokretanje poslovanja u područjima od velikog značaja za europsko gospodarstvo.

S obzirom na njihov snažan utjecaj na zapošljavanje i rast, Komisija poziva Europski parlament i Vijeće da donesu potrebne zakonodavne odluke za pokretanje tih partnerstava na početku Obzora 2020. Komisija će u skladu s predloženim načinom upravljanja redovito pratiti i procjenjivati napredak zajedničkih tehnoloških inicijativa i drugih partnerstava i izvješćivati o njemu.

Iskustvo pokazuje da uspostavljanje zajedničkih poduzeća iziskuje mnogo vremena i napora te mu treba pristupiti samo ako postoji važan strateški cilj u području istraživanja i inovacija koji se ne može ispuniti uobičajenom provedbom Obzora 2020. Stoga će Komisija razmatrati potrebu za budućim inicijativama takve vrste samo u jasnim slučajevima na temelju kriterija Obzora 2020. i ako postoji jasna potreba na temelju strateške politike. Međutim, Komisija smatra da potrebni naponi u području istraživanja i inovacija i politička potreba za dovršenjem jedinstvenog europskog željezničkog prostora i izgradnjom vodeće uloge EU-a u području željezničke tehnologije čine osnovu za moguće zajedničko poduzeće u sektoru željeznice te će surađivati s industrijom na izradi prijedloga.